

Brusel 7. listopadu 2025
(OR. en)

14930/25

SPORT 43

POZNÁMKA

Odesílatel: Předsednictví
Příjemce: Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět: Demokracie a transparentnost ve sportu
– *výměna názorů*

Delegace naleznou v příloze poznámku předsednictví pro řízení rozpravy na výše uvedené téma vypracovanou s ohledem na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport konající se dne 28. listopadu 2025.

Demokracie a transparentnost ve sportu

Poznámka předsednictví pro řízení rozpravy

Sport je nedílnou součástí evropské společnosti. Je to víc než jen soupeření, výsledky a medaile: inspiruje, zapojuje a spojuje lidi napříč hranicemi, kulturami a jazyky. Sport podporuje radost, férovost, inkluzi a respekt a pomáhá tak formovat aktivní, zdravé a sociálně angažované občany. Buduje mosty, vytváří prostory a odstraňuje rozdíly v zájmu dosažení společných cílů. Na hřišti a v místních klubech sport posiluje společnou identitu a soudržnost a ukazuje, že fair play a dodržování pravidel jsou základem demokratického občanství. Sport jakožto skutečná škola demokracie podporuje integritu, odpovědnost a účast a posiluje tak samotnou sociální strukturu, na níž spočívá naše společnost.

Na tomto základě byl vybudován evropský model sportu. Vychází z přesvědčení, že sport musí nejen bavit, ale také prosazovat naše společné hodnoty demokracie, transparentnosti, solidarity a dodržování lidských práv. Tyto zásady jsou základními kameny důvěry a legitimacy ve sportu. Bez nich hrozí, že sport ztratí svou sjednocující úlohu jako konstruktivní síla pro blaho společnosti. Proto se dánské předsednictví EU rozhodlo, že ústředním bodem této politické diskuse bude demokracie a transparentnost ve sportu.

Důležitým milníkem bylo společné prohlášení o transparentnosti, demokracii a lidských právech v činnosti mezinárodních sportovních federací iniciované Dánskem a severskými zeměmi v roce 2021. Prohlášení, které původně podepsalo 23 evropských zemí a nyní jej potvrdilo celkem 38 zemí, podporuje otevřené a demokratické rozhodování a slouží jako užitečný referenční dokument pro domácí a mezinárodní diskuse sportovních organizací, které nesou značnou odpovědnost za provádění a prosazování osvědčených demokratických postupů. Demokratické a transparentní hodnoty jsou nyní pevně zakotveny v politice EU v oblasti sportu, od Bílé knihy o sportu z roku 2007 a Lisabonské smlouvy z roku 2009 až po pracovní plány EU v oblasti sportu a program Erasmus+, což vše posiluje řádnou správu věcí veřejných a začleňuje společenskou úlohu sportu do evropské spolupráce.

Navzdory tomuto pokroku však přetrvávají závažné problémy. Mnoho mezinárodních sportovních organizací se stále potýká s demokratickými deficity, přičemž rozhodnutí s dalekosáhlými důsledky jsou přijímána bez skutečného zapojení členských organizací, sportovců nebo občanské společnosti. Nedostatečná zůstává rovněž i transparentnost, např. při udělování práv na pořádání sportovních akcí, kde nejasná kritéria a netransparentní postupy hlasování zvyšují riziko korupce a nepřípustného ovlivňování. Zároveň je sport i nadále využíván jako nástroj tzv. „sportswashing“, kdy režimy využívají významných událostí k vylepšení své reputace a odvedení pozornosti od nedemokratických procesů a porušování lidských práv.

Kromě toho jsme zaznamenali hrozbu, kterou představují ligy, které vznikly odtržením od zavedených struktur; jedná se o komerční projekty, které nejsou plně v souladu se základními hodnotami evropského modelu sportu. Uzavřené soutěže oddělené od systémů postupu do vyšších a sestupu do nižších soutěží, které narušují solidaritu mezi velkými a malými kluby, přetrhávají základní vazby mezi amatérským a vrcholovým sportem a oslabují otevřenost a férovost, které jsou základem evropských sportovních tradic. Přesouvání evropských soutěží mimo Evropu z komerčních důvodů může rovněž oslabit kulturní a společenské vazby mezi kluby, fanoušky a komunitami. Je-li sport vytržen ze svého přirozeného kontextu, hrozí, že se odcizí svým příznivcům a ztratí svou úlohu při udržování místní a národní identity.

Pokud bude tento vývoj pokračovat, existuje riziko, že sport ztratí svou legitimitu v očích veřejnosti. Důvěra veřejnosti závisí na přesvědčení, že zápasy se hrají za rovných podmínek a že rozhodnutí jsou přijímána na spravedlivých demokratických základech. Obhajoba evropského modelu sportu vyžaduje aktivní úsilí. EU, její členské státy a sportovní organizace musí znovu potvrdit své odhodlání prosazovat hodnoty evropského modelu sportu, podporovat otevřené soutěže a zachovávat solidaritu mezi amatérskou a vrcholovou úrovní.

Obhajoba tohoto modelu znamená zachovat transparentnost a integritu a zajistit, aby přístup k soutěžím a sportovním výsledkům byl založen na zásluhách, nikoliv na finančních možnostech nebo uzavřených systémech. Tato transparentnost, zakotvená v systému postupu a sestupu, odlišuje většinu evropského sportu od komerčních formátů. Neměli bychom se spokojit s tím, že EU a její členské státy uznávají autonomní postavení sportu; musíme zůstat aktivní, vést trvalý dialog a usilovat o neustálé zlepšování. Je třeba zaujmout pevný postoj proti přesouvání evropských soutěží mimo Evropu z komerčních důvodů a znovu potvrdit, že kulturní a společenská hodnota sportu by se neměla redukovat na obchodovatelnou komoditu.

Další oblastí, v níž je třeba posílit transparentnost a legitimitu, je udělování práv na pořádání významných akcí. Rozhodovat by se mělo podle jasných a veřejných kritérií a kandidátské země by měly být hodnoceny z hlediska dodržování lidských práv, zásad správy věcí veřejných a svobody tisku. Oznamovatelé a nezávislá vyšetřování v posledních letech odhalili, jakým způsobem může mít na přidělování pořádání turnajů vliv neprůhledné rozhodování, nedostatečný dohled a manipulace s veřejnými narativy, a to včetně sledování novinářů a kontroly informací ve snaze potlačit kritiku. Tyto zkušenosti poukazují na rizika v případě oslabení transparentnosti a odpovědnosti a dokazují, že je naléhavě nutné zajistit, aby se nezpochybnitelnými podmínkami při přidělování a monitorování mezinárodních sportovních akcí staly otevřenost, svoboda projevu a nezávislá kontrola.

Jakmile jsou tedy přijata rozhodnutí o udělování práv na pořádání významných akcí, je nezbytné zveřejnit kompletní výsledky hlasování a zajistit transparentní následné postupy, spolu s nezávislým dohledem a jasnými požadavky na společenské a environmentální dědictví těchto akcí.

Posílení demokracie a transparentnosti ve sportu se však zdaleka netýká jen práv na pořádání akcí. Týká se rovněž každodenního řízení federací, klubů a asociací, způsobu řízení finančních toků, ochrany a podpory sportovců a sdílení informací. Znamená to rovněž podporovat ty, kteří ve sportu podporují integritu – novináře, oznamovatele a nezávislé odborníky – jejichž kontrola a odvaha jsou pro odpovědnost nepostradatelné. Zajištění nezávislého a bezpečného působení těchto aktérů je klíčovou součástí demokratické správy v oblasti sportu.

Žádná země ani organizace nemůže těchto změn dosáhnout sama. Pokrok závisí na silných aliancích mezi podobně smýšlejícími státy, podpoře mezinárodních sportovních federací při reformě jejich postupů řízení a na vývoji praktických nástrojů a standardů otevřenosti a odpovědnosti. Pro posílení kritického a nezávislého podávání zpráv a zlepšení odolnosti vůči manipulaci a kontrole narativů je rovněž důležité, abys se v rámci sportovního ekosystému podporovalo vzdělávání a mediální gramotnost.

Prostřednictvím společného úsilí mohou EU, její členské státy a sportovní organizace přispět k tomu, aby se transparentnost a demokracie staly v mezinárodním sportu spíše než výjimkou pravidlem. Sport nás spojuje, ale zároveň nás potřebuje. K ochraně integrity sportu a zachování jeho úlohy jako sjednocující síly ve společnosti je zapotřebí silný, demokratický a společný evropský hlas.

Všechny členské státy se proto vyzývají, aby se zamyslely nad následujícími otázkami:

1. Jak může EU a její členské státy co nejúčinněji a nejkonkrétněji podpořit mezinárodní sportovní federace při posilování demokracie, transparentnosti a integrity ve správních strukturách – například prostřednictvím společných evropských zásad řádné správy věcí veřejných, v nichž se stanoví jasné normy a očekávání?
2. Jak může EU a její členské státy co nejdůrazněji obhajovat a prosazovat evropský model sportu – včetně hodnot otevřených soutěží, solidarity mezi všemi úrovněmi sportu a společenské odpovědnosti – a zároveň přistupovat k otázce lig, které vznikly odtržením od zavedených struktur, a k otázce přesouvání evropských soutěží mimo Evropu?

Omezte prosím svůj projev na tři minuty.